

"راهی دیگر برای دیدن"

راهنمای علمی و عملی

آموزش توانمندی های کودک نابینا

تألیف: زهرا شاهی

با همکاری: بهرام جدیدی - ناصر صادقپور - سیدمحمد جواد لاری -

مینا پروین

شاهی، زهرا، ۱۳۴۵-

راهی دیگر برای دیدن: راهنمای علمی و عملی آموزش توانمندی های کودک
نایینا / تالیف زهرا شاهی؛ با همکاری بهرام جدیدی ... [و دیگران] . - - تهران:
دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۸۴.

۸، ۱۷۸ ص. : مصور:

ISBN 964-8863-09-1 : ۱۵۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عنوان دیگر: راهی دیگر برای دیدن.

کتابنامه: ص. [۱۷۴] - ۱۷۸.

۱. کودک نایینا - - آموزش و پرورش . ۲. کودک نایینا - - توانبخشی . الف.
- جدیدی، بهرام، ۱۳۳۹ - . ب . دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی . ج . عنوان .
- د . عنوان : راهنمای علمی و عملی آموزش توانمندی های کودک نایینا.

۳۷۱/۹۱۱

۲ ر ۲ ش / ۱۶۳۸ HV

۳۴۳۰۰ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: راهی دیگر برای دیدن

تالیف: زهرا شاهی

با همکاری: بهرام جدیدی - ناصر صادقپور - سید محمد جواد لاری - مینا پروین

طراح جلد: مونا کبانی

ناظر چاپ: امیر محمد کیودهن

حروفچینی و صفحه آرایی: خدمات کامپیوتری تایپ و پوابع

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

چاپ: مهدیه

سال انتشار: ۱۳۸۴

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین بلوار دانشجو - خ کودکیار - دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

ISBN: 964-8863-09-1

شابک: ۹۶۴-۸۸۶۳-۰۹-۱

همه ی حقوق برای ناشر محفوظ است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

خداوند متعال در سوره عبس خطاب به حضرت رسول(ص)

پیرامون نابینایی که به مجلس آن حضرت وارد گشته ، اشاراتی

را می فرمایند که حاکی از لطف و مرحمت باری تعالی به بندگان

نابینای خود می باشد و پس از خطاب قرار دادن حضرت

رسول(ص) کلیه کسانی که شنونده این آیات می باشند را به

توجه و رسیدگی به امور نابینایان امر می فرمایند^(۱) و شاید

پس از نزول این آیات باشد که حضرت رسول(ص) می فرمایند :

“هر آنکس که نابینایی را تا چهل قدم راهبری نماید خداوند

گناهان گذشته او را می بخشاید”^(۲)

« سپاس و قدردانی »

از همکاران محترم در آموزش و پرورش استثنایی خانمها :
هیبتی ، فتی ، مایلی ، فلاحی ، میلانی ، خواجه افضل ، فریضی ،
کرباسی زاده ، نیکخواه و حمیدی موگویی که در زمینه های
آشنایی با علوم نابینایان و موارد اجرایی یاریم کردند
سپاسگزاری می نمایم .

از دانش آموزان نابینایی که مشوقان خوبی برای انجام
تحقیقات نابینایان بوده اند سپاسگزاری می کنم .

از دانشجویان علاقه مند ، اولیاء دانش آموزان نابینا و
کلیه علاقه مندان که در طول اجرای این کتاب ما را یاری
نمودند قدردانی می نمایم .

همچنین از زحمات کلیه عزیزانی که در این راه ، این فکر
را یاری دادند ، سپاسگزارم و توفیق یکایک ایشان را در
کلیه مراحل زندگی از درگاه احدیت خواستارم .

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خشنود باشی و ما رستگار

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	مقدمه ناشر .....
۲	مقدمه مؤلف .....
۳	فصل اول: سخنی چند با والدین و مربیان کودکان نابینا .....
	سخنی چند با والدین و مربیان
	- مباحث روحی، روانی تأثیر گذار در آموزش
	- تلقین
	- ترس
	- تمرکز و حافظه
	- محیط اجتماعی
	- تقویت حافظه
	- دقت
۱۷	فصل دوم: آموزش مهارت‌های خودیاری .....
	- آموزش مهارت‌های خودیاری
	- آداب اجتماعی
۴۷	فصل سوم: درک محیط و تصور ذهنی از پیرامون خود .....
	- درک محیط و تصور ذهنی از پیرامون خود
	- مشابه سازی
	- مناسب سازی و همانندسازی محیط و مکانها با توجه به
	شرایط افراد نابینا
	- آشنایی با محیط، طبیعت و فصول
	- آشنایی با حیوانات

فصل چهارم: آشنایی با مهارتهای حرکتی و ورزشی ۶۵

- مهارتهای حرکتی
- آموزش مهارت های حرکتی در قالب بازی ها
- رشته های ورزشی افراد نابینا
- فواید ورزش برای نابینایان
- نکات مهم در ارتباط با مهارتهای حرکتی و ورزشی نابینایان

- انواع روش های آموزش ورزش به کودک نابینا
- آشنایی با تعدادی از رشته های ورزشی نابینایان

فصل پنجم: آموزشهایی جهت تقویت حواس ۸۹

- آموزش هایی جهت تقویت حواس
- فعالیت هایی جهت تقویت حس بویایی و چشایی
- حفظ و تقویت باقی مانده بینایی
- فعالیت هایی جهت تقویت حس شنوای موسیقی
- فعالیتهایی جهت تقویت حس لامسه
- شن بازی
- گل بازی (سفلگری)
- کار با چوب (نجاری- معرق)
- نقاشی (رولت کردن، قیچی کردن، ترسیم اشکال با نقاط برجسته، نقاشی روی گونی، کار روی دست چوبی، تابلوهای برجسته، آموزش رنگها، کار با رنگ، درک اشکال)
- درک مفاهیم حسی

	فصل ششم: ایجاد مهارت سخن‌وری و تقویت قدرت بیان
۱۰۹	در کودکان نابینا
۱۱۳	فصل هفتم: مهارت‌های جهت‌یابی و حرکت
	فصل هشتم: هدف‌نهایی- ترکیب و کاربرد مهارت‌های
۱۱۹	آموخته شده
	فصل نهم:
۱۲۱	عکسهای فصلها
۱۷۵	فهرست منابع و مآخذ

سخن ناشر

ای نام تو بهترین سر آغاز

چنانکه می دانیم اصلاح و بهبود کمی و کیفی فرآیند نشر و چاپ کتاب همواره با دشواری ها و چالش های جدی همراه بوده و نیازمند هماهنگی میان ساختار های فرهنگی، علمی، اجرایی، اقتصادی و اجتماعی می باشد.

اما از آنجا که اهداف و رسالت دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی ارتقای سطح دانش، نگرش و رفتار افراد جامعه می باشد، لذا تلاش می نماید تا به رغم تمام دشواریهای موجود با نشر آثار اساتید، اندیشمندان و پژوهشگران در زمینه های توانبخشی، رفاه، روانشناسی، علوم اجتماعی و... در جهت رفع موانع موجود گام بردارد و با افزایش سطح دانش و آگاهی درکاهش مشکلات و پیشرفت کشور سهم شود.

اینک مرکز انتشارات دانشگاه امید آن دارد با عنایات ایزدمنان و هم یاری وهم اندیشی اهل قلم در این راه پرفراز و نشیب موفق شود.

از زمانی که کودکی نابینا در خانواده ای چشم به جهان می گشاید، مسوولیت دیگران به خصوص والدین در برابر او شروع می شود. و این نکته مهم و اساسی است که برخورد دیگران سرنوشت و آینده کودک را ترسیم خواهد کرد، بنابراین اطرافیان نیز نیاز به آموزش دارند.

در این کتاب سعی شده نابینا با توانمندیهای خود آشنا شده و همچنین خانواده های آنان به این باور برسند که فردی با این خصوصیات می تواند اغلب فعالیت ها را مانند شخص بینا انجام دهد. امیدواریم با آموزش و روش هایی که مولف محترم سرکار خانم زهرا شاهی و همکاران در گروه نابینایی ارائه داده اند تا حدود زیادی نابینایان به استقلال و خودکفایی برسند.

لذا مطالعه ی آن به دانشجویان، اساتید و علاقه مندان در این زمینه توصیه می شود.

انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

مقدمه مؤلف:

تمامی سعی و همت ما از نگارش کتاب این است که عزیزان نابینا را با توانمندی‌های خود آشنا نمائیم و همین‌طور خانواده‌هایشان را به این باور برسانیم که نابینا، توان انجام اکثر فعالیت‌ها را همانند افراد بینا دارد فقط باید با آموزش‌های خاص، جای ضعف بینایی را برایش تاحدامکان پر نمائیم.

ما می‌خواهیم توان آن را پیدا نمائیم که نابینایان را به استقلال و خودکفایی برسانیم تا بتوانند با کمترین وابستگی برای برطرف کردن نیازهای شخصی و اجتماعی خود اقدام کنند و یک زندگی عادی و معمولی را در کنار سایر افراد بینا در اجتماع داشته باشند. البته ما همیشه به یاد داریم که توان‌تر کردن فرزندان نابینا به این معنی نیست که ضعف نابینایی آن‌ها را اصلاً در نظر نگیریم بلکه آن‌ها را با آموزش‌های خاص توان‌تر کنیم ولی همیشه باید به ضعف بینایی به عنوان یک مهم بیندیشند. به طور مثال باید همیشه این عزیزان در رفت و آمدهای بین شهری از عصای سفید استفاده نمایند تا هم از خطرات احتمالی دور بمانند و هم محیط خود را بهتر بشناسند. ضمناً افراد دیگر نیز از این ضعیف آگاه شده و با توجه به این مهم با آنان برخورد می‌نمایند.

رب العزلی و لوالدی و لمن دخل بیتی مؤلف

آیه ۲۸ سوره نوح

خدایا مرا و پدر و مادر مرا بیمارز و کسی که برای او بر ما حقی دارند